

Een vermoeden van kindermishandeling. Wat nu?

VRIJDAG 16 09 2022

INGE VANDERSTRAETE

KINDERPSYCHIATER

VERTROUWENSCENTRUM KINDERMISHANDELING ANTWERPEN

Eén definitie

International Society for the prevention of Child Abuse and Neglect, (ISPCAN) en de Wereldgezondheidsorganisatie ([http://www.ispcan.org/.](http://www.ispcan.org/))

Definitie Kindermishandeling

‘alle vormen van lichamelijke en /of emotionele mishandeling, seksueel misbruik, verwaarlozing of commerciële uitbuiting in de context van een persoonlijke relatie ten aanzien van het kind of verantwoordelijkheidsverhouding, vertrouwensrelatie of machtsrelatie, die uitmondt in mogelijke schade aan de gezondheid van een kind, zijn overlevingskansen, ontwikkeling of integriteit’

Nieuwe vorm : Getuige van geweld

Verschillende signalen

Er zijn geen specifieke signalen

Heb aandacht voor risicofactoren

Overweeg kindermishandeling bij bepaalde signalen of situaties

- geen verklaarbare uitleg voor letsels (blauwe plekken, brandwonden, meerdere fractures, genitale of anale letsels)
- lange duur tussen ontstaan van letsel en zoeken naar hulpverlening
- gedragsveranderingen van kind (incl afwijkend seksueel gedrag)
- bij frequent schoolverzuim zonder verklaring
- Soi of zwangerschap op vroege leeftijd
- Verontrustende ouder-kind relatie, verwaarlozing

Risicofactoren

Kindfactoren

- Voorgeschiedenis van mishandeling
- Kinderen met een (verstandelijke) handicap
- Laag geboortegewicht
- Een ongeplande zwangerschap
- Kinderen met een moeilijke persoonlijkheid, met gedragsstoornissen (zoals ADHD) of ontwikkelingsmoeilijkheden
- Huilbaby
- Prematuriteit
- Jongens hebben meer risico op het shakenbabysyndroom dan meisjes
- Meerlingzwangerschap

Ouderfactoren

- Leeftijd <20 jaar
- Lage scholing
- Persoonlichheidsproblematiek of andere psychiatrische problematiek
- Voorgeschiedenis van kindermishandeling
- Getuige zijn van agressie en negatieve gebeurtenissen
- Persoonlichheidskenmerken van een van de ouders: inadequate woeden agressiebeheersing, angst, depressie, laag zelfbeeld
- Ongewenste zwangerschap
- Werkloosheid
- Middelengebruik
- Geven van lijfstraffen

Gezinsfactoren

- Grote familie >3 kinderen
- Alleenstaande moeder
- Nieuw samengesteld gezin
- Familiaal geweld
- Minderheidsgroepen, gezinnen van allochtone origine en nieuwe allochtonen (Zuid-Amerikaanse, Afrikaanse, Oost-Europese origine)

Leefomgeving

- Armoede
- Zwak sociaal netwerk of sociale isolatie
- Criminaliteit
- Gebrek aan adequate kindzorg of gelimiteerde opvoedingscapaciteiten
- Geweld in de leefomgeving

Uiteenlopende gevolgen

'Complex trauma'

= Van op jonge leeftijd

= Binnen de eigen zorgcontext van het kind

>verwaarlozing van fundamentele lichamelijke noden aan voeding, warmte en koestering,

>van psychische noden aan responsiviteit, liefde, plezier, stimulatie en structuur.

>blootstelling aan rechtstreeks of onrechtstreeks geweld, onredelijke of sadistische straffen, grote onvoorspelbaarheid en/of naar ervaringen van verlies

=Ontwikkelingstrauma

>grijpt het diep in op alle mogelijke domeinen van ontwikkeling: voelen, ervaren, denken, spreken en zelfbeeld

>grijpt in op lichamelijke ontwikkeling en gezondheid

>grijpt in op hechting, relationele ontwikkeling en interactie

Bij elk kind hoort een uniek verhaal!

Een vermoeden van KM, wat nu?

Wat?

- Preventie
- Detectie
- Stoppen van mishandeling
- Voorkomen van herhaling
- Herstel

Hoe?

- Out reachend en aanklampend
- Multidisciplinair
- Multisystemisch
- Trauma sensitief

➤ Detectie

❖ Documenteer het vermoeden/de ongerustheid/de diagnose in dossier

➤ Stoppen van mishandeling en inschatten veiligheid

❖ Bespreek je vermoeden/ongerustheid/bezorgdheid met de ouders

➤ Multidisciplinair

❖ Overleg met collega's!

> **Spoor A**

> **Spoor B**

> **Spoor C**

Multi systemisch !Consult en adviesfunctie VK steeds mogelijk!

Drie sporen

Spoor A

Casus

Moeder komt met haar dochter van 13 jaar op consultatie. Anne heeft gisteren verteld dat er SGG plaats vindt van plusbroer Thomas van 16 jaar naar haar. Moeder is overstuur. Ze sprak haar partner aan. Die heeft geregeld dat Thomas deze week naar zijn moeder kan gaan. Moeder weet niet wat ze ervan moet geloven. Plusvader ook niet. Anne zit er stil bij. Op de vraag of er moeilijke dingen gebeurd zijn, knikt ze ja. Meer vertelt ze niet. Moeder weet niet hoe het nu verder moet. Ze wil weten wat er aan de hand is.

Beroepsgeheim?

Code geneeskundige plichtenleer – artikel 61

Als een arts vermoedt dat een kwetsbaar persoon mishandeld, misbruikt, uitgebuit, belaagd of verwaarloosd wordt, dient hij onmiddellijk het nodige te doen om deze persoon te beschermen. In de mate dat de verstandelijke mogelijkheden van de kwetsbare persoon dit toelaten, bespreekt de arts in de eerste plaats zijn bevindingen met deze en spoort hij hem aan zelf de nodige initiatieven te nemen. Indien dit de belangen van deze laatste niet schaadt en deze hierin toestemt, kan hij dit met zijn naasten bespreken.

Indien de situatie het rechtvaardigt en voor zover de kwetsbare oordeelsbekwame persoon hierin toestemt, contacteert de arts een ter zake bevoegde collega of schakelt hij een specifiek voor die problematiek opgerichte multidisciplinaire voorziening in.

Indien een kwetsbaar persoon in een ernstig en dreigend gevaar verkeert of indien er ernstige aanwijzingen zijn van een gewichtig en reëel gevaar dat andere kwetsbare personen het slachtoffer worden van mishandeling of verwaarlozing en indien de arts op geen andere manier bescherming kan bieden, kan hij de procureur des Konings in kennis stellen van zijn bevindingen.

-
- > De verontrusting wordt met moeder besproken
 - > Moeder en plusvader zijn akkoord met verwijzing naar VK
 - > Fysieke veiligheid is gewaarborgd

 Melding binnen reguliere werking van VK.

Spoor B

Casus

M, 11 jaar, wordt sinds 2 jaar gevolgd op het UZA owv diabetes type 1. Ondanks intensieve opvolging en psycho-educatie, lukt het niet de diabetes onder controle te krijgen. Ouders geven aan dat M. thuis moeilijk gedrag stelt, en dat ze zich niet laat aansturen. Thuisbegeleiding ifv pedagogische ondersteuning werd enkele keren voorgesteld, maar wordt door ouders afgehouden. Thuisverpleging werd geïnstalleerd, maar laat weten zeer vaak voor een gesloten deur te staan. De school trekt aan de bel. Ook na herhaaldelijk aanspreken lukt het niet om bijkomende opvolging en pedagogische ondersteuning op te starten.

Onderzoek Maatschappelijke noodzaak

Decreet Integrale Jeugdhulp Hfdstk 8 Afd 1

www.vertrouwenscentrum-kindermishandeling.be

consult-ocj.antwerpen@opgroeien.be

Je kan beroep doen op deze procedure als de fysieke of psychische integriteit van een minderjarige in het gedrang is, en als alle mogelijkheden tot vrijwillige samenwerking zijn uitgeput. Het [Motivatiedocument](#) wordt ingediend als aan alle criteria voldaan wordt. Binnen deze procedure heeft het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling 65 werkdagen de tijd om een antwoord te geven op de vraag of hulp maatschappelijk noodzakelijk is.

> De ongerustheid wordt met de ouders besproken

> Ouders worden op de hoogte gebracht van de melding op VK binnen de procedure 'Maatschappelijke noodzaak'

Melding binnen werking VK als Gemandateerde voorziening

➤ M-doc nodig

➤ Hulpverlening van de laatste kans

Spoor C

Casus

K, 1,5 jaar wordt binnengebracht op spoed owv bewustzijnsdaling en braken. Onderzoek toont een intoxicatie met cocaïne en cannabis. K. wordt opgenomen. Ouders hebben geen verhaal.

Dag 2 vertelt mama dat papa een verleden heeft van druggebruik, en een kort lontje heeft. Vader begrijpt niet waarom K. opgenomen moet blijven, reageert prikkelbaar.

Ouders worden aangesproken op ongerustheid, en naar VK verwezen. Vader reageert zeer opvliegend op deze boodschap, en geeft aan van plan te zijn om K., tegen advies, mee naar huis te nemen.

Strafwetboek Artikel 458bis

*" Eenieder, die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen en hierdoor kennis heeft van een misdrijf zoals omschreven in de artikelen 372 tot 377, 392 tot 394, 396 tot 405ter, 409, 423, 425 en 426, gepleegd op een minderjarige **of op een persoon die kwetsbaar is ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid kan**, onverminderd de verplichtingen hem opgelegd door artikel 422bis, het misdrijf ter kennis brengen van de procureur des Konings, hetzij wanneer er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke of psychische integriteit van de minderjarige **of de bedoelde kwetsbare persoon** en hij deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen, **hetzij wanneer er aanwijzingen zijn van een gewichtig en reëel gevaar dat andere minderjarigen of bedoelde kwetsbare personen het slachtoffer worden van de in voormelde artikelen bedoelde misdrijven** en hij deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen."*

- Mogelijkheid om beroepsgeheim te doorbreken
- Twee voorwaarden
 - ernstig en dreigend gevaar bestaan voor de psychische of fysieke integriteit van de betrokken minderjarige
 - Men mag niet in staat zijn om deze integriteit zelf of met hulp van anderen te beschermen.

!Spreekrecht en geen spreekplicht!

Melding naar parket jeugdzaken

- Wegens acuut en dreigend gevaar
- Geen mogelijkheid om de integriteit te beschermen binnen vrijwilligheid

Spoor A, B en C in realiteit

Een diagnose kindermishandeling blijft een uitdaging

- Op vlak van inschatting en risico analyse mbt veiligheid
 - Wat is veilig genoeg?
 - Fysieke veiligheid op kort termijn vs emotionele veiligheid als lange termijn doelstelling
- Op vlak van impact op ontwikkeling en gezondheid
 - Wat is 'goed-genoeg'? Wanneer melden?
- Op vlak van installeren van en samenwerken met hulpverlening
 - Gezamenlijke verantwoordelijkheid
 - Aanklampend werken
 - Uitputting vrijwilligheid

Aanpak van kindermishandeling

- Aanklampend werken=nodig
 - Kwetsbaar ouderschap en schaamte en schuldgevoel gaan vaak samen
- Multi systemisch/Samenwerking=nodig
 - KM is geen zaak van één hulpverlener, één organisatie of één plan
- Trauma sensitief
 - Ouders zijn altijd mensen
 - Kinderen hebben hun uniek verhaal

*Combineer mildheid voor personen
met een duidelijk standpunt tegen geweld patronen!*

Visie van het VK

De veiligheid van het kind primeert. De mishandeling moet stoppen.

Gericht op het bevorderen van ontwikkelingskansen van het kind.

Ouders stimuleren hun verantwoordelijkheid als opvoeder (opnieuw) te nemen.

De hulpverlening is gericht op herstel van de ouder - kind relatie, herstel van de kindpositie en van de ouderpositie .

Dit herstel kan enkel plaatsvinden in een klimaat van veiligheid, zorg en begrenzing voor alle partijen binnen het gezin.

*Een sfeer van bestraffing kan wel de orde, de normen herstellen,
maar herstelt geen relaties.*

Dank voor uw aandacht!

